

REDACTIA

Arad, strada Anlich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Cărl de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscrise nu se napoiază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Anlich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Curente confesionale.

I.

De câte-ori lipsește din mulțime un puls puternic de viață, curente vagi își fac apariția, curente din domeniul idealismului și a acelei părți a vieții sufletești, care exclude motivele practice de luptă. Așa se întâmplă aceasta în literatură, de pildă, unde în o epocă de decadentă sau de oboseală se naște romanticismul cu fantasmagoriile sale și cu preamărirea abstractului. Așa se întâmplă și în politică, unde, după o epocă de ocluire a energiei sau de poticnire, urmează un timp de preocupări spirituale sau chiar de visări sentimentale. Aceasta apoi de obicei creează susceptibilități de credință, produce curente și partide confesionale, care divizează mulțimea și o angajează în lupte intestinale.

Aceste lupte însă astăzi nu mai au caracterul lor primordial, pentru că nu se mărginesc la cercul chestiunilor de dogmă sau de etică creștină în general. Luptele confesionale acum au o bază aproape exclusiv socială. Partidele confesionale își asumă misiuni politice, se îndepărtează tot mai mult de mijloacele și principiile genuine creștinești, sau, ca să ne folosim de o metaforă: schimbă crucea cu spada. Sunt chiar dese cazuri, când partide, nice ultramontane, ajung la un paroxism de demagogie prin un confesionalism militant.

Faptele par a ne dovedi însă, că chestiunile mari sociale și în speciale chestiunile de naționalitate nu pot fi rezolvate prin lupte de acest fel. Rolul bisericii în aceste chestiuni ni-se indică din ce în ce mai lămurit și mai restrins. El încetează a fi acela din evul mediu. Biserica încetează a fi unica ocrotitoare a popoarelor. Ea devine numai un corolar în cadrul organizațiunii politice, — negreșit cel mai puternic, întru-cât principiul moralității este fundamentul ori-cărui stat și ori-cărei culturi. Acest principiu rămâne să fie cultivat de biserică, ea are să fie razimul sufletesc și mediul de coeziune la ori-ce popor. Dar tot ce se ține de resortul bunurilor lumesti, ca de pildă bunăstarea economică a unui popor și alte progrese reale, apoi chestiuni de limbă sau alte chestiuni de natură sociologică, au eșit de mult de sub egida bisericii.

Istoria astăzi nu mai pornește dela biserică, ci e o istorie profană, politică; nu mai pornește din principii platonice de umanitate, ci cântărește fapte reale. Caracteristic în privința aceasta este rolul Papei de la

Roms, atât de puternic și de temut odinioară și astăzi — probă: cazul cu congresul din Haga — redus la un minim disparent de influență politică.

Și dacă, cu toate astea, pe ici, pe colo mai reușește câte-o înjghebare confesională, câte-un plan de-al confesionalistilor, acestea sunt cazuri rare și nu găsesc justificare numai atunci, când ele sunt o eucerire împotriva ecrescențelor liberalismului modern. Căci se pare a se cristaliza definitiv principiul, ca biserica să rămână totdeauna la înălțimea ideală ce i-a dat întemeietorul ei și să nu o coborâm în stradă, să nu o angajăm în luptele noastre profane și practice unde are să ne conducă rațiunea noastră calmă și nu credința subiectivă ce ni-o da biserica.

Adevărat, că relațiunile cu biserica nu la toate popoarele și în toate statele sunt de-opotrivă. Altul este raportul dintre biserică și turmă într'un stat mai înaintat în cultură, și altul într'un stat cu cultură mai primitivă. Popoarele oprimate, cărora li-a lipsit puțința de-a realiza progrese culturale, au rămas încă strânse în brațele bisericii. Viața lor națională nu este deslipită de cea bisericească. Noțiunea de religie la aceste popoare e absolut identică cu noțiunea de naționalitate sau de rasă.

Nouă, Românilor, biserica ni-a salvat naționalitatea, căci ea singură ni-a conservat limba românească. Preoții și mănăstirile cu școlile și cu cărțile lor religioase ni-au ținut deșteaptă conștiința de neam și ni-au păstrat acea „lege strămoșească”, care contopește armonice noțiunile de: religie și naționalitate.

Și mulți, foarte mulți între noi mai sunt, cari socot, că aceste două noțiuni sunt și astăzi nedespărțite și că o despărțire a lor ar însemna moartea poporului. Sunt apoi sfinții de-al poporului cari își fac o preocupățiune de căpetenie din a griji, ca aceste două noțiuni să se mențină nu numai coordonate, dar' chiar subordonându-se naționalitatea religiei.

În timpul din urmă — un timp de stare politică staționară, dacă nu chiar decadentă — aceste preocupățiuni s'au ivit din nou la suprafața opiniei noastre publice. Discuțiile în jurul lor iau oare-cari proporții. Ele se învârtesc cu preferință în jurul sunătoarelor frase: „ortodoxism”, „românism”, și „Mama Roma”. Vom cântări în termeni mai generali și noi aceste curente de gândire, ca să vedem care poate fi rațiunea lor. * *

Uite popa, nu e popa! Tocmai așa a ajuns cu patriotismul episcopului rutean Firczák. Sâmbătă ziarele șoviniste, în primul rând organul lui Bánffy și „Pesti Napló”, alarmau adecă Ungurimea, precum că Firczák primejduște — *ideia!*

Acum ziarele ungurești, îndeosebi „Egyetértés”, publică rectificări peste rectificări, tot dela patrioții patentați, cari adevăresc, că Firczák este adevărent al *ideii* și nu numai că nu primejduște, dar ajută maghiarizarea. Astfel în „Egyetértés” dela 30 Sept. n. deputatul Bartha Ödön îl apără de toate acuzele și spune, că nu este în partea nordică a țării prelat mai patriot ca Firczák, care-a mers până acolo, încât manualul de religie rutean a dat ordin să fie tradus în ungurește și să fie apoi introdus obligatoriu în școlile rutene.

Dacă așa a făcut, apoi merită lauda Kossuthiștilor.

Vicarul Mangra în Oradia.

Banchetul. — Vorbirile rostite.

30 Sept.

Mulțimea enormă de preoți, învățători și țerani fruntași, veniți să întâmpine pe P. C. Sa vicarul Mangra, s'au adunat la o masă comună ce s'a dat în sala mare de jos de la „Arborele verde”. Sala era literalmente tixită de lume.

Cel dintâu toast l'a ținut dl referent consistorial Ioan Groza, care a mulțumit P. S. Sale Episcopului Goldis pentru bucuria ce a făcut celor de pe teritoriul consistoriului orădan confirmării și din partea Sa alegerea de vicar a d-lui Mangra. Dorește sănătate și fericire P. S. Sale. Ovațiuni entusiaste acoper cuvintele vorbitorului.

Andrei Horvat, preot în Oradia-Velențe în cuvinte într'adevăr profund simțite arată bucuria ce simt bihoreniți putând să primească în mijlocul lor pe V. Mangra (lungi aplauze), profesorul iubit, preotul iubitor de biserică, luptătorul național de-interesat și neînfrânt, prin a cărui alegere de vicar Sinodul eparchial a respălit virtutea Trăiască mulți ani!

Vicarul Mangra începe astfel răspunsul: „Între grele împregiurări am venit să ocup postul la care m'a designat încrederea Sinodului și a episcopului meu. Răvna ce o am pentru a lupta întru ridicarea bisericii și școlii române și dragostea de care mă ved înconjurat de amici și simțitori ai mei, îmi dă curajul însă, ca pe calea arătată nouă de Domnul, să merg înainte. Îmi dau seama de situație și știu că pentru a pute lucra cu succes, ca astfel biserica și școala noastră națională să se aleagă cu ceva pozitiv, trebuie să-mi precizez bine programul, ca să pot ave încrederea și celor sus puși și în jos. Vreau să lupt pentru a patriei mărire, pentru biserică și neam, pe calea indicată de legile bisericii și țării mele. Nu vreau căuta prietenie pe contul bisericii, ci amicii la muncă pe terenul comun bisericesc, unde toți Românii buni se pot întâlni și pot să-și dea mâna. Fac, tocmai de aceea, apel la sentimentele creștinești și naționale ale fiecărui factor, ca grupându-ne la olaltă, cu puteri unite să căutăm a promova interesele vitale ale bisericii și neamului nostru românesc”.

Încheie mulțumind pentru ovațiunile ce i-s'au făcut și urăd tuturor prosperare (lungi aplauze).

N. Diamandi arată bucuria întregii provincie, bucurie care este cu atât mai mare, cu cât noul vicar n'a venit singur în mijlocul credincioșilor săi, ci însoțit de o grupare de bărbați distinși ai părților aradane și bănățene. li salută pe aceștia cu frățească iubire (frenetice ovațiuni).

Dr. N. Oncu ridică paharul în sănătatea amicului său scump, în onoarea vicarului Mangra, făcând în chip admirabil elogii caracterului său bun.

M. Velicu începe astfel: „Frumoasă cale am făcut dela Arad și până la Oradia. Am făcut-o însă vesel: a fost calea înconștrârită luptei fără preget, a muncii interesate, a țării caracterului unui bărbat care a știut să lupte cu bravură în cele mai grele împrejurări”.

După-ce în chip măiestru arată fazele prin care trece un bărbat luptător pentru cauzele publice, și arată cum Mangra a stat neciștit în luptă, termină spunând, că toți trebuie să-i dăm mână de ajutor spre a pute să împlinească misiunea importantă pentru care a fost designat.

Domocoș (preot în Bratca) ridică toast în onoarea d-lui R. Ciorogariu, care alături-rea cu Mangra, d'un pătrar de veac muncete ca profesor iubit.

Între ceilalți prezenți în sală sunt mulți cari i-au fost elevi d-lui Ciorogariu. Toți vin să ciocnească cu el și să-i ureze ani mulți.

R. Ciorogariu mulțumește pentru urările ce li-se aduc și revenind la plecarea din Arad alui Mangra, arată cu câtă greutate amicul său s'au învoit la această despărțire. Interesul comun bisericesc trebuie să domineze însă asupra considerațiunilor și sentimentelor subiective! Trebuie și noi să ne supunem stăruinții cu care amicii bihoreniți ni-l'au cerut pe Mangra, cărui i-am zis apoi: Dute și poartă steagul pe care l'ai purtat între noi, cu aceiași bărbăție și curățenie de suflet! Și să dea Domnul, ca aici, între frații tei, în locurile unde te-ai născut și unde ai crescut, să-ți vezi realizat visul.

Vicarul Mangra spune că într'adevăr, despărțirea a fost grea, dar' el nici acum nu se consideră despărțit, ci simte dragostea amicilor săi din Arad, cari, e sigur, îi vor păstra și de aci încolo vechia alipire.

Învățătorul Cipu salută, în numele învățătorilor, pe noul vicar, rugându-l să aibă deosebită sollicitudine pentru școala confesională.

Gerasim Sârb, protopopul Belințului, arată că de mult Mangra a meritat postul de onoare la care a fost ales. Sinodul apoi nu numai a respălit meritul, ci totodată aici, în aceste părți expuse, a pus bisericii noastre o sentinelă trează. Ear' cât despre cei-ce l'au însoțit, zice: Să fim azi aici, mâine în alt loc, în toate părțile unde este de luptat și una să fim și nedespărții! Ridică paharul în onoarea vicarului Mangra.

Făt (Apateul-român) arată bucuria bihoreniților că au acum în mijlocul lor pe mult doritul vicar.

P. Miulescu, protopopul Banat-Comloșului, ridică un insuflețitor toast în onoarea vicarului.

Dr. N. Oncu face o comparație între situația dintre anii 1865—67 a Bihorului și între cea de acum. Amintește de marii mecenai Gojdu și Zsiga, ambiți și ai Bihorului.

Ș'atunci și acum dragostea pentru limbă și legea strămoșească i-a ținut pe Români ca popor. Face apoi o fină aluzie la cei cari nu pot să supună sentimentele lor personale când vorba e de interes public.

Dr. I. Suciu descrie pe Mangra luptător: nu l'a văzut nici odată descurajiat, ci zimbitor chiar și în fața celor mai nemeritate atacuri. Pentru-că avea conștiința împăcată. Aceasta i-a fost întăia răsplătă a luptelor sale. Dorește ca acum, în noul loc, să fie apreciat de toți și mai presus de toate să fie înțeles de tineret.

Rusu Șirianu teastează pentru bravii reprezentanți ai generațiunii mai tinere: Dr. Aurel Lazar și Andrei Horvat.

V. Pap (Topa) face o aluzie la câțiva nemulțumiți cari lipsesc din cercul acesta.

Vicarul Mangra zice: Suntem aici atâtia și legătura între noi atât de tare, conștiința, că binele îl căutăm, atât de accentuată, încât nu putem simți absențele și eu îndeosebi nici nu iau cunoștință de ele. În noua mea poziție nu cer decât un sin-

gur lucru: să și faci fiecare datoria așa cum eu voi căuta să mă împlinesc pe a mea. Ridic paharul pentru buna înțelegere între toți factorii.

Lungi aplause acoper cuvintele d-lui vicar.

Comenziile se despart în cea mai mare cordialitate, ducând fiecare cu sine o amintire dintre cele mai frumoase despre această zi festivă.

Din România.

Amestecul lui Milan în complotul bulgar.

Se știe de toată lumea, că în urma investigațiilor judecătorești de instrucție, dl Th. Florescu, s'a descoperit, pe lângă complotul contra M. Sale Regelui României, și complotul contra M. Sale Regelui Serbiei.

Se anunță din serginte pozitivă, că în dosarul privitor la acest complot se află între alte documente și o scrisoare venită din Sofia către un Bulgar din București, prin care se vorbește de amestecul ex-regelui Milan în complotul contra Regelui Alexandru al Serbiei.

Că printr-un scrisor a fost comunicat și la Belgrad, și acest fapt a indignat și mai mult pe Regele Serbiei contra tatălui său, care se știe că a procedat cu toată energia pentru a discredita în totul pe fostul rege al Serbiei.

Ex-regele Milan, informându-se că în dosarul complotului bulgar, aflător în mâinile justiției române, se găsește și o scrisoare în care se vorbește de amestecul lui în complotul contra regelui Serbiei, a și venit la București pentru a interveni ca aceea scrisoare să se scoată din dosar înainte de a se judeca procesul.

Ex-regele Milan a venit în București pentru această intervenție, basat pe legăturile sale de rudenie, cât și pe influența sa ca agent al triplei alianțe și ca omul de încredere al Austriei în Peninsula-Balcanică.

Ex-regele Milan a intervenit prin persoane interzuse pe lângă dl Titu Maiorescu, ministrul de justiție, de a ordona judecătorești de instrucție să scoată din dosar faimoasa scrisoare, care-l denunță ca complotist la viața regelui Alexandru al Serbiei. Dl Titu Maiorescu a refuzat categoric satisfacerea unei asemenea cereri.

Convocarea Constituantei.

Revisuirea art. 7 din constituție.—Decretul de dizolvarea Camerelor.

„Apărarea Națională“ află din sorginte pozitivă, că dl Carp e hotărât ca după 5 zile de la convocarea camerelor, să le dizolve și să

convocare după o lună de zile constituanta pentru revisuirea art. 7 din constituție.

Această hotărâre se zice că ar fi fost luată în înțelegere cu M. Sa Regele, pentru a se înlesni îmbunătățirea situației financiare a țării.

Maț află din sorginte oficială, că odată cu decretul de convocarea camerelor, trimis M. Sale Regelui la Weimburg, s'a trimis și decretul pentru convocarea constituantei.

Mare împrumut. Încetarea crizei financiare.

Dl Carp în urma înțelegerii avute cu bancherii străini, dacă art. 7 se va îndepărta din Constituție, va obține contractarea unui mare împrumut, în condițiile cele mai avantajoase pentru țară.

Aceasta este știrea răspândită în public de partizanii dlui Carp.

Ei mai susțin, că acesta e singurul mijloc de a se aduce capitalul în țară și de a face, ca criza financiară să înceteze cu desăvârșire.

Înteruperea oficială a relațiilor cu Bulgaria.

„Apărarea Națională“ în numărul din urmă publică următorul comunicat:

„Dl P. Carp, prim-ministru, va lansa un apel patriotic către țară, prin care se va cere concursul tuturor, pentru a suspenda ori-ce act politic și ori-ce agitație de natură a ne împăși în tabere, războiul cu Bulgaria trebuind să izbucnească.

„Va motiva revisuirea art. 7 din Constituție prin necesitatea de a obține banii necesari războiului și prin aceasta crede d-sa că va isbăți să facă pe antisemiți să renunțe la ori-ce agitație în vederea gravelor evenimente războinice, cari vor cere sacrificiul tuturor locuitorilor acestei țări“.

Prințul Bulgariei și comitetul macedonean.

Ziarul bulgar „Poșta de vară“ scrie următoarea notă intitulată: „Alteța Sa macedonofilă“:

„În cursul unei convorbiri, pe care a avut-o cu un personaj notabil, Alteța Sa sfătuiește pe toți Macedonenii să fie prăvăzătorii și plini de tact, considerând, că, ori de câte ori Bulgaria câștigă, Macedonia câștigă de asemenea, și ori de câte ori Bulgaria pierde, Macedonia pierde de asemenea.“

O nouă ispravă bulgărească.

Sâmbătă au sosit în Giurgiu comercianții români, Luca Dumitrescu, din Ploiești și Petre Marinescu, din București.

Aceștia trecând cu vaporul la Ruscuc, au fost arestați acolo și percheșiționați până și în gură.

La unul din ei s'au găsit zărele „Adevărul“ și „Apărarea Națională“, cu articolele și ilustrațiile injurioase la adresa lui Nazare; Luskanoff, prefectul poliției din Ruscuc, și-a înfruntat cu cuvinte foarte aspre. Au fost închiși într-o temniță murdară, unde li s'au făcut tot felul de umiltiri, pentru a găsi prilej ca să i omoare. În urma purtării lor cumiriți, au fost însă puși în libertate, dar au fost giu extorcați de bani, prin felurite șantajii.

Rusia și conflictul.

A produs o bună impresie în România telegrama ziarului „Frankfurter Zeitung“, că ambasadorul rus din Viena a comunicat contelui Goluchowski declarația amintind convenția din 1897, care garantează statului quo din Balcani.

Rusia e decisă de a împiedeca ori-ce conflagrație și invită Austria să procedeze în același mod.

Ziarele numesc această comunicare a Rusiei o dușă, în care va face să înceteze poftele de cucerire ale Bulgarilor.

Foc la Arsenal.

Duminecă dimineață pe la orele 10 a izbucnit un puternic incendiu la arsenalul din București, în atelierul de scule și unelte.

Focul a luat naștere de la un furnal, așezat în partea dreaptă a atelierului.

În urma intervenției lucrătorilor din celelalte ateliere și a serviciului central de pompieri, focul a fost localizat după o oră.

Pagubele se evaluează la suma de 10 000 lei.

Printre cei dintr-un cartier au sosit la locul sinistrului, au fost de față dl general Lahovari, ministrul de război, general Tell, colonelul Corlătescu, dl Delavrancea și inspectorul de poliție Costescu.

Din Bucovina.

Eată scrisoarea, prin care dl deputat Dr. George Popovici își anunță eșirea sa din „Clubul dietal român“ bucovinean:

Înalt Prea Cuvioșia Voastră!

Constat cu adâncă pătere de rău, că majoritatea membrilor clubului dietal, căruiu i-am aparținut până în acest moment, se află sub influența nefastă a unui curent oportunist, stabilit și patronat în dauna intereselor noastre naționale.

Convingerea mea intimă și fermă este, că clubul dietal în asemenea condiții a încetat a fi un punct de concentrare omogenă și că e pentru mine o datorie de conștiință a declina ori-ce solidaritate și cooperare cu acest grup.

Bine voii a lua la cunoștință eșirea mea din „clubul dietal român“.

Primit, Înalt Prea Cuvioșia Voastră expresia înaltei stime și venerații și păstrez pentru D-voastră.

Cernăuți, 28 Sept. 1900 st. n.

Dr. George Popovici.

Dl Dr. George Popovici a sosit din Viena și va rămâne în Bucovina până la sfârșitul alegerilor. Dl Dr. Popovici a primit mai multe deputații din partea districtelor românești, cari l-au invitat să pună candidătura pentru mandatul din partea cincea, pe care a reprezentat-o și până acum.

Adunarea generală a Societății pentru cultura poporului român din Bucovina s'a ținut Dumineca trecută. În această adunare s'a decis vânzarea câmpurilor ce are Societatea în Boian și Crișteț, pentru ca să se poată face adaptările și instalațiile necesare la palatul național. „Deșteptarea“ cu drept cuvânt se bucură că aflat un vrednic gospodar român, dl Teodor Ștefureac din Ceahor, care cu 56 de milioane de coroane a cumpărat locurile Societății din Boian.

Poporul român a luat Vinet în societatea politică „Vulturul“ din fundul Fundației Moldovei a proclamat cu aplause frenetice candidătura dlui Dr. George Popovici pentru curia a cincea, însărcinându-l pe fruntaș ca să aducă voința poporului la cunoștința dlui Dr. George Popovici și a președintelui poporului național.

Adunarea protestează energie în contra uneltirilor viclene puse la cale în contra dlui Dr. Popovici.

Cu începere dela 1 Octombrie st. veche „Deșteptarea“ va apăre de trei ori pe săptămână.

Prețul abonamentului rămâne neschimbat, pentru sătenii români numai 4 fl. pe săptămânul mare, în care edam forța — în redacțiunea „Deșteptării“ — nu face ca pretul să aducem această îmbunătățire, fără să nevoim să urcăm prețul abonamentului nostru.

Cas de moarte. Dr. Dimitrie cu, la Grigorcea, fiul marelui proprietar Mihailcu, de Grigorcea și al soției sale Olga de Grigorcea născ. contesă Logothetti, a răpus după un morb lung și greu în vârstă de 28 ani, în 13/26 Septembrie st. n. e. la moșă părintească în Preșcăreni (Bucovina) însemnătarea s'a săvârșit în 15/28 Septembrie în Preșcăreni.

INIMA TRĂDĂTOARE.

De Edgar A. Poe.

(Urmare și sine.)

Am smuls din padimentul odăii trei podile și am ascuns tot în umplătură. După aceea am lipit scândurile așa de precaut și isteț la locul lor de mai înainte, că nu era ochiu de om — nici chiar al lui — care să fi putut observa vre-o schimbare. Nici că a fost ceva de spălat — nici că o pată — nici cea mai mică urmă de vre-o picătură de sânge. Pentru aceasta am fost destul de precaut.

Când am isprăvit cu dispozițiile acestea, erau patru oare, — dar încă întunec greu. Chiar când suna ora în turn, bătând cineva la poartă. Cu inima ușurată mersesă deschid poarta. Am zis ușurată, căci de ce și aveam să mă tem? Trei bărbați intrară, cari cu mare complăștare se dau drept impiegații poliției. Un vecin

de-al meu a auzit într-o noapte un strigăt; aceasta l'a îndemnat să se cugete la vre-o fără-de-lege. Poliția a fost încunostințată, și de aceea a trimis eficientii, ca să facă cercetare la fața locului. Eu zimbiam — căci de ce și aveam să mă tem — și i-am poftit înăuntru. Despre strigăt zisei, că chiar eu l'am dat în vis și în ceea-ce atinge pe bătrânul spusei, că s'a dus la țeară. Am condus mușterii mei prin tot locul și i-am provocat, să cerceteze tot cu de-amănuntul. La urmă i-am condus în odaia bătrânului; li-am arătat, că în-treaga lui avere este în siguranță și în-treagă. De conștiința aceea a mea de sigur am fost formal îmbătat, așa, că am adus scaune și am poftit poliștii să ocupe loc, să se odihnească puțin. Pentru mine pusei un scaun, în cutezanța mea nebună, chiar în locul, unde ascunseseam cadavrul.

Poliștii au fost îndestulii. Purtarea mea i-a convins pe deplin, și chiar și eu aveam o voie extraordinară. Au ocupat loc și până-ce le răspundeam cu plăcere la întrebări, ei vorbeau despre multe alte lucruri. Dar aceasta nu ținu mult, căci am simțit, că devin palid și doriaș acum să se ducă. Capul mă durea și îmi sărbănuiau urechile, dar ei ședeau încă și

vorbeau în vînt. Zăruitul deveni tot mai mare — ținu într-una și luă un ton hotărît! Ca să scap de senzația asta oribilă, mă amestecaseam mai liber în conversație. Zgomotul asurzitor însă ținu în continuare și era tot mai clar, până-ce mă convinses, că nu era în urechile mele.

La tot cazul a trebuit să flu foarte palid, dar pentru aceea vorbeam mai departe și cu o voce mai mare. Dar înzădar, că și zgomotul deveni mai mare; — ce să fac. Era un sunet surd, încet și grăbit de tot asemenea tic-tacului unui orologiu învâluit în vată. Respirarea mi-se oprî și oficiantii încă tot nu auziau nimic. Eu vorbeam mai pripit, mai cu foc, dar și zgomotul era tot mai mare. M'am sculat sus și disputam cu voce înaltă asupra unor nimicuri făcând gesturi iuți. Nimic nu-mi ajuta? Căci și zgomotul creștea. Și de ce oare nu se duceau? Ca și când oficiantii prin observările lor mi-ar fi mărit furia, așa pășiau în sus și în jos prin casă. Teate înzădar! Zgomotul creștea mereu. Dumnezeu! ce mai puteam face? Prinsei scaunul, pe care ședeam și îl trimis pe podile, dar zgomotul era tot mai mare, întrecând toate celelalte. Tot mai mare și mai mare era. Și oamenii aceștia po-

vestiau și zimbiau satisfacții mei departe. Oare posibil a fost să nu fi observat nimic? Dumnezeu mare! — Nu, nu! — I-auzise.

Vor fi dând cu socoteală de zgomotul tuturor. Au cunoscut însemnătatea. În băteau ne-mai joc de groaza mea. Aceștia mi-au fost cugetele mele și sunt încă și astăzi. Dar toate celelalte se păreau numai o mângâiere, pe lângă chinurile aceastea fletite. Toate celelalte ar fi fost mai suportabile decât batjocura saceasta. Răsulac și ipocritie nu-mi mai puteam suferi! Îmi crăia și când ar trebui să mor, de cumra re-șă fi strigat. Și acum ascultă! Tare și tot mai tare și mai tare! — Mișcările și-gai, nu v'ei mai faceți! Mărturisesc fap- — smulgeți podilele! — Aici! aici! — bătaia îngrozitoare a inimei lui“.

Românii, și mai ales tinerimea — zice „Deșteptarea” — perde în D-rul Dimitrie cav. de Grigoreca un vrednic român, care cunoștea pe deplin datorile sale sfinte față de țara sa.

În străinătate.

Agitație antisemită în Franța.

Marchisul Morés, conștient antisemit, a fost arestat la granițele tunisiene de indigeni. Arestatul au fost arestați și în fine ei vor fi și în judecată. Ex-deputatul Delabye, înscănat de vederea marchisului Morés, s'a dus la fața locului să facă o anchetă și afirmă că poezia are, că esențială a fost unelții de Oră precum și de Anglia. Judecătorul de instrucție s'a dus să-l lăture lângă Moulins. Naționalistul pretinde, că vor face din această afacere tot atâta șgomet, ca și ca izbucirea Drayfus.

Germanismul și polonismul.

Procedul neobișnuit al guvernului german pentru a lătura germanismul contra polonismului în provinciile Posen și Prusia occidentală, preocupă mult spiritele în Germania și cu încordare se așteaptă lămuriri asupra măsurilor luate în direcția aceasta. Un organ oficial al lui Miquel dă următoarele indicațiuni în chestiune: Nu facape îndoielă, că polonismul face mare și reprezintă progrese în cele două provincii răzărțene și a ajuns deja chiar până la frontiera Marcei. Și în aceste părți chiar proprietățile și industria germană trec pe rând în mâna polonismului. De unde eurg cu abundență banii necesari pentru scopurile de polonizare, e o chestiune ce marită o cercetare specială. Faptul acestei înaintări a polonismului ajunge deja, pentru proba necesității de a se lua măsuri energice de reprăsune. De fapt nu mai e vorba în această conferință a ministrilor la Posen de reflexiuni, ci de executarea de planuri concrete, deja mature pentru lăturirea germanismului. Ministrul n'au plecat la Posen pentru a primi raportari dela autoritățile provinciale; autoritățile sunt deja ascultate de mult și în baza părerilor exprimate de ele s'au făcut și hotărârile pozitive, de a căror executare e vorba acuma. Nu credem a greși, dacă presupunem, că conferențele ministeriale vor ave rezultate pozitive palpabile, care fără îndoielă se vor manifesta în parte deja în viitorul plan al economiei de stat.

ȘOAPTE
Toamnă.

Cad frunzile și pier, dar' nu pier fără umă. Un gol rânăne numai în codru și în câmpie și n' au sufletele noastre.
Cum se și azi cărarea pe sub crin și frasină. Pacolo aveam raiul, șoptindu ne împreună, de tine și de mine, că numai doi eram...
All soare, altă lună ne lumina cărarea? — Nu! Aceiași el, aceeași ea sunt amândoi și azi. Dar era primăvară și afară, în natură, și în inimile noastre.
Acuma-i toamnă și-i, și-i toamnă și cob. De am vro lănguire, o am întenei tă: Acolo ead vine drăgăța primăvară, că ea e scris că fe: în inimile noastre însă — ce nu se mai întorce...

Ibda.

Noutăți

Arad, 2 Octomvrie n. 1900.

Sărbările din Blaj. D odată cu sărbările jubilarie ale unirii s'a ținut în Blaj al treilea Sinod provincial gr.-cat. Cele dintâi două sinoade s'au ținut sub mitropolitul Vancea, în 1872 și în 1882, în cari s'au dat legi folositoare pentru biserică Sinodul

de acum a fost convocat mai ales pentru a comemora actul măreț al unirii.

Prima sesiune prosinodală s'a ținut Luni, în 17 Sept. la carele 4 d. a., când adunându-se toți cei chemați în sala consistorială și fiind Archiereii îmbrăcați în patrachire etc. ear' preoții în ornatul lor și după ce mitropolitul a deschis sesiunea, s'au aies oficialii sinodului. După acestea cei prezenți și-au prezentat credenționalele.

A doua zi, Marți dimineața, după celebrarea sfintei liturgii prin episcopul Pavel s'a ținut în fața sesiune publică, în care s'au publicat decretule deja aduse despre deschiderea Sinodului, mărturisirea credinței, modul vieții și timpul Sinodului decretul de a nu prejudeca și de a nu se depărta înainte de terminare. A treia zi — Mercuri la carele 7, s'a ținut liturgie solemnă pontificală de mitropolitul Mihăyli cu asistența a 12 preoți, reprezentate fiind toate diecezele, ear' la carele 9½ a fost a doua și ultima sesiune publică, în care s'au publicat decretule aduse în congregațiunile țiate la zilele precedente.

Decretule a luse se vor înainta Scaunului Apostolic din Roma, spre aprobare, după care se vor publica în toată provincia mitropolitana. În 18 Sept. s'a expedit o telegramă în limba latină omagială Sfintei Sale Pape și una în limba română Majestății Sale Monarhului. Papa a răspuns telegrafic prin cardinalul Rampolla.

Sărbările sfintei uniri la Oradea au avut loc Duminecă în biserica episcopescă. A servit doxologia cea mare însuși P. S. Sa episcopul Pavel. S'a cetit de asemeni pastorala comună a preaților români greco-catolici, în care se aduce omagii actului uniri. Credincioși numeroși au luat parte la această sărbare.

Stipendii militare pentru mediciști. Ministrul de războiu anunță, că mediciștii lor, care se obligă a servi șese ani ca medici în armată, li-se dau stipendii deja în începerea semestrului de iarnă al anului școlar curent. La aceste stipendii pot reflecta și mediciștii din anul prim.

Deputat congressional a fost ales în cercul Clujului dl advocat Vasile Almășan.

Neerolog. Primit următorul trist anunț: Dr. Aurel Halic, medic comunsi, în numele său și al rudelor cu inima frântă de durere, anunță, că prea iubita sa soție respective mamă, soră, bucă, noră, cumnată și soacără Natali: Halic născ. Bogdan, în al 43-lea an al etății și în al 14-lea an al fericitei sale căsătorii, după un morb lung și plin de suferință și-a dat nobilul său suflet în mâna Creatorului Luni în 1 Octomvrie st. n. la orele 5 a.m. Rămășițele pământești ale defunctei se vor deșuna spre vecnică odihnă în 2 Oct. st. n. a. c. la 2 care d. a. în cimitirul român gr. or. Lipova în 1 Octomvrie, st. n. 1900. Fie-i țărina ușoară și memoria eternă!

Liceu de fete în Iași. În locul desființatului institut Varlaam se va deschide în Iași un nou liceu de fete sub direcțiunea d'nei Ana Conta-Kernbach, una dintre cele mai cunoscute capacități didactice în România. Nou institut e înființat de o asociație de profesore și profesori binemeritați pe terenul instrucției.

Elevi români la școala de cadeți din Sibiu. Cu începerea anului școlar curent au fost primiți în cursul I la școala militară de cadeți din Sibiu pe temeiul examenului de primire. Între alții, și următorii elevi români: Andreiu Bogdan din Brașov, Teodor Colbazi din Spring, Ovid Cernea din Brașov, Ioan Goga din Săuște, Ioan Lăzăr din Orăștie, Victor Macaveiu din Ureche Câmpie, Florian Mădăra din Țibna, Ioan Mădăra din Orăștie, Alexandru Ioan Pop din Cluj, Nicolae Sângorzean din Bistrița și Bajor Voinea din Brașov. Cu totul 11 tineri.

Adevăruri patriotice. Ziarele ungurești, când e vorba d'a spune vre o minciună pe secețala Românilor, nu seapă o singură ocașie. Astfel și acum, din incidentul sosirii la Oradea a vișarului Mangra, spun că Ungurii ar fi s'rigat în gară, când au sosit Arădani: „Magyarul! Abzug Mangra! Le vele”, pentru-că Români aclamau româ-

nește. Nu-i vorba, îi credem capabili pe șovinisti de toate necuviințele; în interesul adevărului trebuie să constatăm însă, că la primirea d-lui Mangra nu s'a văzut în gară decât mulțime de Români; Ungurii și dacă ar fi fost, după-cum scriu ziarele ungurești, n'ar fi îndrăsnit deci și nici au încercat să provoace vre un incident, fiind ei voinicoși numai când sunt zece contra unui Român.

Limba română în școala de cadeți. Ministrul comun de războiu a dispus, ca cu începerea anului școlar curent propunerea limbii române să e obligătoare în școala militară de cadeți din Cameră (în Slavonia), pentru toți elevii din această școală. Încerdind propunerea acestui studiu profesorului dela numita școală, dl capitănel dela reg. 2 de inf. Ioan Voicu, originar din comuna Gurariu, comitatul Sibiuului. Școala de cadeți din Cameră este unica școală militară din toată monarchia, unde și limba română se propune ca obligată, cîci dela 1894 limba română se scese din toate școlile militare din monarchie.

Rózsa Sándor — redișvas! De când cu introducerea instituției gendarmilor, Țeara Ungurească era să și peardă o specialitate: pe bandiți romantici. Între cari Rózsa Sándor s'a ilustrat mai ales. Ziarele ungurești veste c însă acum, că prin pădările Denesháza, în Somogy, patria lui Rózsa Sándor, s'a vrit o bandă de 8—10 bandiți, toți foști pușcăriași, cari sub conducerea lui Kéyes Gyula, jăfau lumea Fibișal de acolo cu mai mulți gendarmi a plecat în gonii ea lor, dar' nu a reușit să prindă nici pe unul, deci nu e noaptea. În care ei să nu spargă și să nu jăfue chiar în două-trei locuri.

Chestie de gest. Foile maghiare anunță, că locotenentul dela honvezti din Trencin, Zöldy János, care la timpul său absolvase cu excelent succes Ludoviceul honvezesc, a d'șbrăcat uniformă și a intrat ca musicant la o bandă de faraoni în Budapesta, înlocuind sabia cu arcușul. Făcând aceasta, fostul ofițer s'a adresat la ministrul de honvezti cu rugarea, ca și la noua sa carieră să poată rămă e cel puțin cu rangul de „sergent” în rezervă la vr'un regiment al honvezilor. Deciziunea ministrului e așteaptă acuma producându-se în rindul noilor co legi.

Noă crimă politică bulgărească în Zürich. Din Zürich se telegrafează, că pe la eul Biela un student bulgar, anume Kostov, a lovit cu cuțitul într'o barcă pe un coleg al său, Damianoff.

Se crede că această crimă a fost comisă din motive politice.

În lupta dintre cei doi studenți bulgari, barca s'a resturnat și amândoi căzând în apă au fost nevoiți să pornească în not. Kostov a fost arestat și Damianoff a fost dus la spital aproape mort.

ULTIM CUVENT.

La Tribunal:
— De ce n'ai dus la poliție protofeul pe care l'ai găsit?
— Când l'am găsit, era miezul nopții și prin urmare târziu.
— Dar a doua zi?
— Era gol!

Ultime știri.

Revolță în Cornereva.

Mehadia la 1 Octomv. 1900.

În comuna Cornereva, com. C. Severin, măsoră un inginer islazul comunel.

Oamenii, înțelegând că ar fi prescurtați cu islazul, au mers Duminecă în 30/17 Septemvrie la casa comunala, ca să se informeze dela antistia comunala, că: cine a trimis inginerul la ei și ce înțeles are măsurarea? Slujbașii comunel, fiind grobiani cu poporul răspundând că nu este grijea lor (a poporului) a ști pentru ce măsoră acel inginer!

La răspunsul acesta, poporul revoltându-se, a spart ferestrele dela casa comunala cu petri. Venind gendarmeria a restabili ordinea, a tras foc, pușcând patru locuitori.

Azi, Luni, sau mai dus încă 25 de gendarmi la Cornereva, ca să mai

puște, căci cu Români nu fac ei multă vorbă, ci dau foc de loc. Cu la M hadica! Videto,

Răsboiul din China.

Noue măcelări.

Bruxella, 1 Octomvrie. „Petit Bleu” raportează, că locotenentul Fin, conducătorul misionarilor belgiani din China împreună cu servitorul său și cu inginerii au fost măcelăriți în drum spre Tiber, în provincia Tuan-Coj. Locotenentul Fine era omul de încredere al regelui Belgiei și a căzut victimă tradării împărătesei veduve a Chinei.

Impăratul Chinei cere iertare.

London, 1 Octomvrie. Impăratul chinez vrea pace și cere acum iertare dela Impăratul Wilhelm al Germaniei pentru asasinarea ambasadorului Ketteler, ear' în schimb recomandă sărbări de jertfă pentru pomenirea asasinatului ambasador. Promite concursul său pentru transportarea în Germania a osămintelor ambasadorului și, până la sosirea cadavrului în Germania, ambasadorul chinez dela Berlin va ave purunca, de a se îngriji de sărbările sacrificiului. Iși exprimă adâncul regret pentru tulburarea bunelor relații de până acum între China și Germania și având în vedere interesele comune, roagă pe împăratul german, să permită cât mai curând negocierile de pace, pentru-ca o pace permanentă să fie cu puțință între China și celelalte puteri.

Neînțelegeri între Europeni.

London, 1 Octomvrie. „Daily Mail” aduce știrea, că comandantul trupelor rusești, franceze și americane nu vreau să se potrivească îndrumărilor șef-comandantului Waldersee și z'c, că numai pe câmpul de războiu îi recunosc întâietatea.

Generalul Gaselee a sosit în 28 Septemvrie la Tiencin, și după-ee a vizitat pe Waldersee, a plecat la Taku, pentru a vizita și pe amiralul englez Seymour. Indată după reîntoarcere, comandantul trupelor aliate vor ave conferință asupra situației. În 30 Sept. seara Germanii au arangeat un conduct cu toțe și cu musică în onorul contelui Waldersee.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De aci încole prețurile pe piețe se scotesc în coroane și după 50 chiloame, ear' nu ca și până acuma, după măsura metrică (100 chiloame).

Prețurile dela 30 Septemvrie din Arad:

Grăul cel mai bun . . . cor.	7.14—7.40.
Cucuruz	5.25—5.50.
Săcară	5.10—5.15.
Orz	5.50—5.60.
Ovăș	4.70—4.90.

Prețurile dela 30 Septemvrie din Budapesta

Grău în Octomvrie . . . cor.	7.67—7.68
Săcară	6.17—6.19
Ovăș	5.35—5.37
Cucuruz pe August	6.17—6.19

Prețul porcilor.

Conform buletinelor din B.-Pesta Köbanya (Steinbruck).

Porci: tineri, grei îngrășați de peste 320 kilogr. perechia: bani 98—99.

Tineri mijlocii în greutate de 251—320 Chilogr. perechia bani 97—98.

Tineri ușori în greutate de 250 Chilogr. perechia: bani 98—99.

Porci de Sărbia grei de peste 260 Chilg. perechia: bani 98—97 și ușori de peste 210 Chilg. perechia: bani 94—95.

Editor: Aurel Popovici Barcianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirleanu.

Numărul telefonului 10.

Alexandru Hoffmann

prăvălie de efecte de modă

la „Rândunică.“

Palatul teatrului.

Cel mai bogat asortiment cu prețuri foarte mici, de efecte diverse.

Cravate de dame „Reform“ 25 cr. bucata.

Ciorapi pentru dame, domni și copii, lucrați în închisoare recunoscuți de cei mai buni; prețul după registru.

Bluze pentru dame.

Rufărie pentru bărbați, femei și copii, se confecționează după măsură, dar sunt și în deposit.

Dantele, dela 5 cr. în sus, briuri și încingătoare dela 38 cr. în sus.

N. B. A sosit un nou transport din faimoasele mănuși de piele, perechea numai 95 cr.

Numărul telefonului 10.

499 7--10

Instrumente musicale

cu prețul de fabrică și în condiții avantajoase se găsesc în depositul lui

JOSIF KRISPIN

(Fondat la 1850.) Arad, strada Deak Ferencz 28.

Adică: plane lungi și scurte, Mignon, Pianino, Harmoniu, vioară, violoncel, contra-bas, flaut, clarinet, coarde și arcușuri. Plane din următoarele fabrici: Bösendorf, Ehrbar, Schweighofer, Productiv-Genossenschaft, Hoffmann, Dörr, Stelzhammer, Stingi, Proksch, Pokorny, Koch și Korselt, Thek, Petrof, Partart, Beregszászy, Sponnagel, Magrini, Lindholm, Werhel, Kern „Lira“.

Taxa pentru împrumutări, pe lună 8--20 coroane.

480 3-12

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70 „
1.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	1.— „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Războiul pentru neatârnatăre“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	1,20 „
Prețul „Coroanei“	—	1,60 „
8.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secula născ. Truția	—	1.— „
9.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50 „
14.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20 „
15.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fleri spese postale.